

Olje- og energidepartementet

E-post: postmottak@oed.dep.no

Deres ref.

23/1753

Vår ref.

2023/732-3

Saksbehandler

Jan Henrik Sandberg, 976 82 469

Dato

12.10.2023

Forslag om å unnta søknader om vindkraft til havs fra innsyn – Høringsuttalelse fra Norges Fiskarlag

Norges Fiskarlag viser til Olje- og energidepartementets høring av forslag om endringer i offentligforskriften, samt ny bestemmelse i havenergilovforskriften. Departementet foreslår her at det skal kunne gjøres unntak fra innsyn i saker som omhandler søknader om tildeling av områder for vindkraft til havs, inkludert såkalt prekvalifisering.

Mer konkret foreslår departementet følgende tillegg til offentlighetsforskriften § 9 – Unntak for dokumenter og journaler: *«Det kan gjerast unntak frå innsyn for søknadar i saker om prekvalifisering og i saker om tildeling av prosjektområde etter regelverk gitt etter havenergilova, og for dokument som inneheld rangeringar, oppsummeringar eller liknande omtale av slike søknadar, inntil tildelinga er gjort».*

Departementet ber også om en ny § 22i havenergiforskriften, med følgende ordlyd: *«Ein part har ikkje krav på å få gjere seg kjend med søknadar i saker om prekvalifisering og i saker om tildeling av prosjektområde etter kapittel 2A i denne forskrifta, eller med dokument som inneheld rangeringar, oppsummeringar eller liknande omtale av slike søknadar, før tildelinga er gjort».*

Selve hensikten med de foreslåtte forskriftsendringene er ifølge departementet: *«Det vil være urimelig arbeidskrevende for departementet å skille ut den taushetsbelagte informasjonen».* Departementet slår videre fast: *«Det antas at det vil komme mange begjæringer om innsyn, og dersom departementet også må gjøre større vurderinger knyttet til disse, vil det føre til lengre saksbehandlingstid for søknadene. Olje- og energidepartement ser derfor at det både er behov for unntak fra innsyn i søknadene og for å begrense partsinnsyn».*

Departementet viser til at mye av innholdet i kommende søknader om vindkraftverk til havs sannsynligvis vil være informasjon om tekniske innretninger, forretningsforhold og andre faktorer av konkurransemessig betydning. Dette er informasjon som lenge har vært underlagt taushetsplikt, og som derfor allerede er unntatt fra tilsyn, jf. offentlighetslovens § 13 første ledd og forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2. Med denne høringen ønsker departementet å unnta hele søknadene fra innsyn.

I høringsdokumentet begrunner departementet også forslaget med at det allerede er hjemmel for å nekte innsyn i saker om kjøp av flyrutetjenester. Departementet skriver videre i høringsbrevet at de mener forslaget til forskriftsendringer ikke fører til store endringer på innsynsfeltet, og at det trolig i liten grad vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

Innspill til høringen fra Norges Fiskarlag:

- Norges Fiskarlag konstaterer at verken havenergiloven eller havenergilovforskriften inntil nå har hatt bestemmelser som hindrer innsyn. Etter vår oppfatning er det svært gode grunner til det.
- Søknadene om prekvalifisering og områder for utbygging av vindkraft til havs skal omfatte en konkret «Plan for sameksistens» med fiskerinæring og andre. Disse planene bør inneholde informasjon om blant annet arealeffektivitet (installert effekt per areal), forankringer, kabeltraseer, beredskap, sikkerhet, miljøovervåking, kunnskapsinnhenting og ikke minst opprydding og tilbakeføring etter endt drift. Dette er forhold som er helt essensielle for å kunne oppnå god og reell sameksistens med fiskerinæringa, samt for å ivareta hensynet til bestander og havmiljø.

Norges Fiskarlag med medlemslag, havvindorganisasjoner og havvindselvskap har det siste året jobbet mye for å oppnå god dialog og sameksistens innenfor områder som skal åpnes for havvindutbygging. Vi har i den sammenhengen utarbeidet en egen veileder/dreiebok. Her er ikke minst de nevnte planene for sameksistens omtalt. Så vidt vi har forstått, så har også regjeringen inntil nå vært positive til dette samarbeidet. At fiskerinæringa og andre berørte nå *ikke* lenger skal sikres innsyn i innholdet i disse planene, før etter at avgjørelser er tatt, er etter vår oppfatning både meningsløst og uakseptabelt.

- Kommende søknader om prekvalifisering og areal for vindkraft til havs vil også være en helt sentral del av grunnlaget for framtidig statsstøtte. Når det gjelder første fase av utbyggingen av Sørliche Nordsjø II, som skal bygges ut med 1,5 GW bunnfast havvind, konstaterer vi at staten legger opp til å utbetale 23 mrd. NOK i subsidier, i første omgang. Utsira Nord, som etter planen skal bygges ut med såkalt flytende havvind, vil bli langt dyrere. Utbygging av 1,5 MW vindkraft vil her kunne kreve mer enn

80 mrd. NOK i statsstøtte¹. Disse to områdene utgjør kun en tidel av vindkraften som er planlagt utbygd i norske havområder innen 2040. Søknadene som nå foreslås unntas offentlighet omfatter derfor beslutninger som vil ha enorme økonomiske konsekvenser for samfunnet. Hvis departementets forslag vedtas, så vil myndighetene kunne dele ut flere hundre milliarder kroner i offentlig støtte til private aktører, uten at berørte parter og allmennheten for øvrig kan få innsyn i grunnlaget for dette, fram til etter at avgjørelsene er tatt.

- Høringsdokumentet viser til begrenset saksbehandlingskapasitet i departementet, samt ønske om en rask saksbehandling av havvindsøknadene, som argumenter for at søknader om vindkraft til havs nå skal unntas innsyn. Når det gjelder hensynet til departementets saksbehandlingskapasitet, så kan vi minne om Prop. 1 (2023–2024) – Statsbudsjettet for budsjettåret 2024. Her foreslår regjeringen å øke bevilgningene til bl.a. Olje- og energidepartementet, for nettopp å «*legge til rette for raskere utbygging av havvind...*». Nærmere bestemt slås det her fast at disse midlene skal dekke økt saksbehandlingskapasitet i departementet. På dette grunnlaget virker det merkelig, og i stor grad også unødvendig, å vise til begrenset saksbehandlingskapasitet i departementet som reell årsak til at havvindsøknader nå skal unntas offentlig innsyn.
- Vi konstaterer at departementet i denne saken har satt en særdeles kort høringsfrist (mindre enn tre uker). Normalt skal slike forskriftsendringer ha en høringsfrist på tre måneder, og ikke mindre enn seks uker. I september i år stilte Norges Fiskarlag også departementet spørsmål om hvorfor ingen fiskeriorganisasjoner i september i år fikk forslaget til differansekontrakt (statsstøtte) for vindkraftverk på Sørliche Nordsjø II på høring. Her ønsket departementet at innspill kun skulle begrenses til bestemmelser som var nye, «*sammenlignet med en konsultasjonsversjon som blitt delt med interesserte aktører*» i juni 2023. Departementet varslet heller aldri Norges Fiskarlag om denne konsultasjonsprosessen. Etter Norges Fiskarlags oppfatning er departementets siste høringer om rammevilkår for utbygging av vindkraft i våre farvann derfor lite betryggende.
- Inntil nå har vi hatt inntrykk av at regjeringen generelt ønsker å legge såkalt «meroffentlighet» til grunn for sin saksbehandling. I den sammenhengen kan vi minne om forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 1, hvor det følger at taushetsplikt ikke er til hinder for at «*opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter eller deres representanter*». Videre følger det av forvaltningsloven § 18 første ledd at «*en part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter*». Etter Norges Fiskarlags oppfatning burde hensynet til såkalt «meroffentlighet» også gjelde for søknader om områder og statsstøtte for utbygging av vindkraftverk til havs.

---

¹ <https://www.europower.no/havvind/utsira-nord-kan-trengje-over-tre-ganger-sa-mye-statsstotte-som-sorliche-nordsjo-ii/2-1-1457410>.

- Vi konstaterer at departementet i denne saken velger å la være å følge Utredningsinstruksen². Selve formålet med Utredningsinstruksen er nettopp å legge et godt grunnlag for beslutninger om statlige tiltak, som for eksempel regelendringer og investeringer. Utredningsinstruksen viser til viktigheten av at statlige beslutninger er velbegrunnede og gjennomtenkte. Den slår fast at ufullstendig eller manglende utredning øker risikoen for at det fattes beslutninger som gir uønskede virkninger, eller som innebærer sløsing med samfunnets ressurser.

Utredningsinstruksen stiller også krav til gode høringsprosesser, og at de som blir berørt av problemet involveres tidlig. Dette oppgis å være viktig for å sikre god kvalitet på utredningen, samt å ivareta demokratiets rettigheter når offentlig politikk utformes.

Formelt sett kan reglene i Utredningsinstruksen kun fravikes når helt spesielle forhold gjør det nødvendig. Norges Fiskarlag kan ikke se at det gjelder for denne saken. Vi kan heller ikke se at det foreligger noen god begrunnelse for hvorfor departementet i denne saken har valgt å la være følge Utredningsinstruksen. Vi ber departementet om en nærmere redegjørelse om dette.

Norges Fiskarlag mener Olje- og energidepartementets forslag, om at søknader om vindkraft til havs fra nå av skal unntas fra innsyn i sin helhet, ikke er godt utredet. Det hjelper lite at hemmeligholdet kun skal gjelde til etter at aktuelle avgjørelser er tatt. Det kan her framstå som om hensynet til en rask saksbehandling av søknader om areal og subsidier til havvindutbygginger skal trumfe hensynet til åpne og demokratiske forvaltningsprosesser. Etter vårt syn er det uakseptabelt.

Som vist til ovenfor, så bør det ikke være behov for å unnta søknader om vindkraft til havs fra innsyn, ut over det som allerede er unntatt offentlighet etter gjeldende regelverk. Norges Fiskarlag frykter også at en gjennomføring av departementets forslag vil kunne undergrave den relativt gode dialogen fiskerinæringa, havvindnæringa og regjeringen synes å ha etablert om framtidige havvindutbygginger i våre farvann.

Det kan også nevnes at den senere utviklingen har vist at utbyggingen av havvind vil bli langt mer kostnadskrevende, og mer arealkrevende, enn det myndighetene inntil nå har trodd. Det viser seg også å være gode grunner til å se nærmere på reell kraftproduksjon/kapasitetsfaktor i forhold til areal, CO₂-utslipp i et totalperspektiv og samfunnsøkonomi. Etter vår oppfatning vil det derfor være klokt å sette av nødvendig tid til å gjennomføre åpne, tillitvekkende og demokratiske forvaltningsprosesser, som er bygd på et tilstrekkelig godt kunnskapsgrunnlag.

---

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-utredning-av-statlige-tiltak-utredningsinstruksen/id2476518/>.

Norges Fiskarlag går på dette grunnlaget imot Olje- og energidepartementets forslag om å fjerne dagens innsynsrett for søknader om prekvalifisering, arealer og statsstøtte for vindkraftverk til havs.

Med hilsen
Norges Fiskarlag

Sverre Johansen

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Medlemslag, Nærings- og fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.

